

Cüzi irademizle istemediğimiz, hayatımıza yön veren bazı olaylarla karşılaşılıyor ve bu olayları daha önce düşünmemiş oluyoruz. Bazen aklıma şöyle bir soru geliyor: İnsanın hayatı, külli bir iradeden gelen kader ile mi kurgulanmış acaba?

Cüz'i irade: İnsanın dilediği gibi hareket edebilme ve tercih yapabilme kabiliyetidir. Yani herhangi bir şeyi yapmak veya yapmamak hususunda bir tarafı tercih etmek, iktidar ve serbestliğini temin eden duygu ve cihaza cüz'i irade denir. Bu serbestlikle, Cenab-ı Hak insanları, iyiliği veya kötülüğü istemek cihetinde imtihan eder ve mesuliyeti insana yükler.

İnsandaki bu irade duygusu, yaratma ve icat noktasından aciz ve kısıdır. **irade;** sadece kesp, yani istemek ve talep etmek kabiliyetindedir. İnsan iradesi ile ister, kudret-i İlahi ise bu talep ve isteği yaratıp icat eder.

İnsanın bir şeyi seçebilmesi için, o seçeceği şeyin külli irade ve kader tarafından icat edilip, iradenin önüne bir tercih ve seçenek olarak takdim edilmesi gerekiyor. Yoksa insan iradesi icattan aciz olduğu için, o seçimi gerçekleştiremez. Büyük kader insan iradesinin seçim yapabilmesi için bir çok seçim alanı tanzim edip yaratıyor. İnsan da bu yaratılmış seçim alanlarından birisini tercih ediyor ve bu seçimine göre mesul oluyor.

Yani Allah hayrı da şerri de yaratıp, insan iradesi önünde bir seçim alanı oluşturuyor. Şayet Allah şerri yaratmamış olsa idi, insan yaratılmamış olan şerri tercih edemezdi. Bu sebeple külli irade; cüzi iradenin tamamlayıcısı hükmündedir. Cüzi irade, külli irade olmadan seçim yapamaz. Kader bizim önümüze binlerce tercih alanı açar, biz bunlardan birisini tercih eder ona göre sorumlu oluruz.

İnsan hayatının ya da iradesinin külli irade ve kader tarafından kuşatılmış olması, yine de cüzi iradeyi selbedip ortadan kaldırmıyor; tam aksine kader ve külli irade, cüzi iradeyi teyit edip anlamlı ve işler hale getiriyor.